Butterflies of Tipeshwar

Tipeshwar Wildlife Sanctuary is a haven for butterflies, boasting a rich diversity of species. Discover an array of graceful wings, from large and majestic butterflies to tiny, intricately patterned ones. With over 103 documented species, this sanctuary offers a kaleidoscope of butterfly encounters.

Embark on a captivating journey as you spot butterflies in their natural habitats. Explore the sanctuary's trails and open spaces, where you'll encounter a myriad of species, including the Common Rose, Blue Mormon, Painted Lady, and many more. Capture the magical moments with your camera and create lasting memories.

Join our experienced guides who will accompany you on butterfly discovery. Gain insights into the fascinating life cycle, behaviour, and ecological significance of these exquisite insects. Discover the host plants, nectar sources, and other critical elements that support butterfly populations in the sanctuary.

Bring home a mesmerising & participate in conservation of these beautiful creature!

This brochure is a scientific endeavour to raise awareness about the biodiversity of the Tipeshwar Wildlife Sanctuary. It serves as a means to empower individuals with knowledge and encourage their active participation in safeguarding the butterflies & Habitat.

Create Butterfly-friendly Spaces: Plant native flowers and host plants in your garden or community spaces to attract and support butterfly populations. Avoid the use of harmful pesticides that can negatively impact butterflies and their caterpillars.

Learn and Educate: Expand your knowledge about butterflies and their life cycles. Share this knowledge with others, including your family, friends, and community, to raise awareness about the importance of butterfly

Supported by: Silver Star Hardware (U) Ltd. William Street, Kampala, Uganda.

Concept, Photographs & Information by : Author : Dr. Ramzan Virani Designed by: Nilambar Lokhande, Chaitanya Printers, Yavatmal. Published By: **Divisional Forest Officer**. Pandharkawada

टिपेश्वरची फुलपाखरे

टिपेश्वर अभयारण्य हे फुलपाखरांचे आश्रयस्थान आहे. १०३ पेक्षा अधिक दस्तऐवजीकरण केलेल्या प्रजातीसह हे अभयारण्य म्हणजे फुलपाखरांच्या रंगीबेरंगी जगाचे कॅलिडिओस्कोप आहे. येथे कॉमन रोज, कॉमन मॉरमन, पेंटेड लेडी यासारख्या असंख्य प्रजाती भेटतील. आपल्या कॅमेरात हे जादुई क्षण बंदिस्त करा आणि एक कायमस्वरूपी आठवण आपल्या मनपटलावर तयार करा.

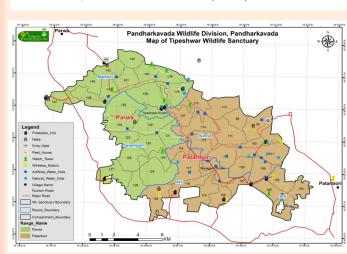
या अनेक रंगी प्रवासात आमचे अनुभवी मार्गदर्शक तुमच्या सोबत असतील जे तम्हाला या उत्कष्ट कीटकांचे आकर्षक जीवनचक्र वर्तन आणि पर्यावरणीय महत्त्व याबद्दल अधिक माहिती देतील.

हे माहितीपत्रक म्हणजे टिपेश्वर वन्यजीव अभयारण्यातील जैवविविधतेबद्दल जागरूकता निर्माण करण्याचा एक वैज्ञानिक प्रयत्न आहे. या अभयारण्यातील फुलपाखरांच्या विविधतेचे रक्षण करण्यासाठी सक्षम बनवण्याकरता आणि त्यांच्या सक्रिय सहभागास प्रोत्साहित करण्याचे मध्यम आहे. हा अलौकिक आनंद घरी घेऊन या आणि या सुंदर प्रजातींच्या संवर्धनास सहभागी व्हा.

शिका आणि शिक्षित करा : फुलपाखरे आणि त्यांच्या जीवन चक्र बद्दलचे तमचे ज्ञान वाढवा. फलपाखरांच्या संवर्धनाच्या महत्व विषयी जागरूकता निर्माण करण्यासाठी आपले मित्र,नातलग आणि समाजातील इतरही घटकांना ही माहिती आणि प्रोत्साहन द्या

नागरिक विज्ञानामध्ये सहभागी व्हा : फुलपाखरू निरीक्षण कार्यक्रम किंवा नागरिक विज्ञान उपक्रमांमध्ये सक्रिय योगदान द्या जिथे फुलपाखरांच्या प्रजाती आणि लोकसंख्येची माहिती संकलित केल्या

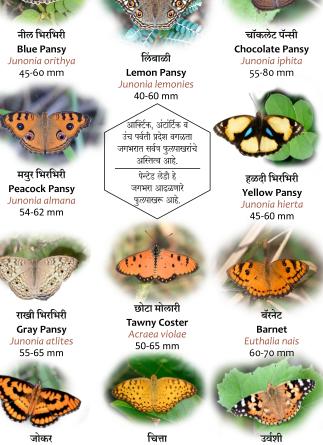
आपल्या घराजवळ, बागेत किंवा सामृहिक जागांमध्ये फलपाखरांना आकर्षित करणाऱ्या वनस्पतींची लागवड करा आणि पर्यावरण संरक्षण व संवर्धनात आपले योगदान नोंदवा.

Butterflies From Nymphalidae Family निम्फालिडी कळातील फलपाखरे

1. Nymphalidae: This is a large family of butterflies, commonly known as the brush-footed butterflies, with over 6,000 species worldwide. They are often found in wooded areas, but can also found in a variety of habitats, including forests, grasslands, and deserts. Many species have striking colors and patterns on their wings, such as the monarch butterfly. Some species in this family, such as the viceroy butterfly, have evolved mimicry to resemble other toxic or distasteful species in order to deter predators.

१. निम्फालिडी: हे फुलपाखरांचे एक मोठे कुटुंब आहे, ज्याला सामान्यतः ब्रश फुटेड फुलपाखरे म्हणतात, जगभरात या फुलपाखरांच्या ६,००० पेक्षा जास्त प्रजाती आहेत. ते सहसा जंगली भागात आढळतात. याशिवाय गवताळ प्रदेश आणि वाळवंटांसह विविध अधिवासांमध्ये देखील त्यांचा आढळ आहे. अनेक प्रजातींच्या पंखांवर आकर्षक रंग आणि नमने असतात. जसे की मोनार्क फुलपाखरू. या कुटुंबातील काही प्रजाती, जसे की व्हाइसरॉय फुलपाखरू, भक्षकांपासून रक्षणासाठी इतर विषारी किंवा अप्रिय प्रजातींसारखी नक्कल करतात.

Common Leopard

50-60 mm

Byblia ilithyia

45-55 mm

Painted Lady

Cynthia or Vanessa cardui

55-70 mm

Common Threering /pthima asterope

Common Fourring Ypthima huebner Commander 40-44 mm Moduza procris

Striped Tiger

Blue Tiger

Tirumala limniace

90-100 mm

रंगीबेरंगी वाईट चव

असणाऱ्या फुलपाखरांमध्ये

विषारी दव असतात जे

आपल्या शिकाऱ्याला आजारी

करु शकतात.

उदा. प्लेन टायगर.

ब्लु टायगर

कॉमन बॅरन

Common Baron

Euthalia aconthea

55-80 mm

60-75 mm

कॉमन बशब्राऊन

Common Bush Brown

Mycalesis perseus

38-55 mm

कॉमन नवाब

Common Nawab

Charaxes athamas

60-75 mm

Common Map

50-60 mm

Cyrestis thyodama

Butterflies From Hsesperiidae Family हेस्पारिडी कुळातील फुलपाखरे

2. Hesperiidae: This is a family of small to medium-sized butterflies, commonly known as the skippers, with over 3,500 species worldwide. They are found in a variety of habitats, including agriculture field, meadows, and forests. Many species in this family have a distinctive, rapid flight pattern and have relatively large bodies compared to their wings. Some species in this family have evolved mutualistic relationships with ants, providing the ants with food in exchange for protection.

२.हेस्पारिडी: हे लहान ते मध्यम आकाराच्या फुलपाखरांचे एक कुटंब आहे, ज्यांना सामान्यतः स्किपर्स म्हण्न ओळखले जाते. जगभरात ३,५०० पेक्षा जास्त प्रजाती आहेत. ते शेते. करण आणि जंगलांसह विविध अधिवासांमध्ये आढळतात. या कृटंबातील बऱ्याच प्रजातींमध्ये एक विशिष्ट, वेगवान उड्डाणाची कला असते. त्यांच्या पंखांच्या तुलनेत शरीर मोठ असते. या कटंबातील काही प्रजातींनी मुंग्यांशी सहसंबंध विकसित केले आहेत, ज्यामुळे संरक्षणाच्या बदल्यात मंग्यांना अन्न मिळते.

Dark palm- Dart

33-36 mm

Indian Palm Bob

32-45 mm

Indian Skipper

Brown Awl 50-55 mm

24-25 mm

Rice Swift Barbo cinnara

30-36 mm

32-38 mm

लार्ज बँडेड स्विफ्ट Large Branded Swift Pelopidas subochracea

Butterflies From Papilionidae Family पॅपिलिओडी कळातील फलपाखरे

- and includes over 550 species worldwide. They are known for their large the whites and yellows, with over 1,000 species worldwide. They are found size, colorful wings, and distinctive tail-like projections on their hindwings. in a variety of habitats, including fields, meadows, and gardens. Many They are often found in wooded areas and forests. Some species in this species in this family have predominantly white or yellow wings with black or family have evolved mimicry to resemble other toxic or distasteful species in orange markings, such as the cabbage butterfly. order to deter predators.
- कळात जगभरातील ५५० पेक्षा जास्त प्रजातींचा समावेश आहे. ही फलपाखरे त्यांचा मोठा आकार, रंगीबेरंगी पंख आणि त्यांच्या मागच्या पंखांवरील विशिष्ट शेपटीसारखी रचना यासाठी ओळखले जातात. ते सहसा वक्षाच्छादित भागात आणि जंगलांमध्ये आढळतात. या कटंबातील काही प्रजातींनी भक्षकांपासन रक्षणासाठी इतर विषारी किंवा अप्रिय प्रजातीं प्रमाणे नक्कल विकसित केली आहे.

म्हणन मकरंद, सडलेली फळे, झाडातील

रस व प्राण्यांची विष्ठा यावर गजराण करतात

हलपाखरांच्या अनेक सरवंटांपैकी फार

कमी सुखंट (Caterpillars) प्रौढा

वस्थेपर्यंत जगतात यावर उपाय म्हणन

मादी फुलपाखरे भरपुर

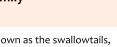
कॉमन जे Common Jay 70-80 mm

बहरूपी मादी Common Mormon Female 90-100 mm

Common Rose 80-110 mm

Butterflies From Pieridae Family पायरिडी कळातील फुलपाखरे

3. Papilionidae: This family of butterflies is also known as the swallowtails, 4. Pieridae: This is a family of medium-sized butterflies, commonly known as

४.पायरिडी: हे मध्यम आकाराच्या फुलपाखरांचे एक कुटंब आहे, ज्यांना सामान्यतः पांढरे आणि ३. **पॅपिलिओडी** : फुलपाखरांच्या या कुटुंबाला स्वॅलोटेल्स म्हणून देखील ओळखले जाते, या 📗 पिवळे फुलपाखरे म्हणतात, जगभरात यांच्या १,००० पेक्षा जास्त प्रजाती आहेत. ते शेती, कुरण आणि बागांसह विविध अधिवासांमध्ये आढळतात. या कटंबातील अनेक प्रजातीच्या पंखांचा रंग

Spot Swordtail 94-100 mm

Tailed Jav

43-48 mm

बऱ्याचशा निळ्या फुलपाखरांचे सुरवंट मृंग्यासोबत सहजीवन करुन राहतात. सुखंटाच्य शरिरातील ग्रंथीतून मृंग्या साखरेसारर स्नाव मिळवतात व बदल्यात सरवंटांना संरक्षण देतात.

लिंबाळी Lime Butterfly Papilio demoleu 80-100 mm

स्पॉट स्वर्डटेल

बहरूपी नर **Common Mormon Male**

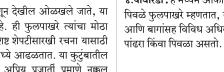
90-100 mm

किमसन रोदा

परदेशी प्रवासी **Common Emigrant** 55-80 mm

Common Grass Yellow 40-50 mm

स्पॉटलेस ग्रास यलो **Spotless Grass Yellow** Eurema laeta

30-45 mm

नराच्या तलनेत मोठे असते. तेचे आयुष्यहीं नरापेक्षा जास्त असते पक्षांप्रमाणे अन्न मिळविण्याकरीता.

Pioneer

40-55 mm

स्मॉल ग्रास यलो

Small Grass Yellow

30-40 mm

वन-स्पॉट ग्रास यलो

One-spot Grass Yellow

30-45 mm

66-83 mm

क्रिमसन टिप

Crimson Tip

olotiws danae

50-55 mm

स्वैरिणी, हळदीकंक Common Jezebel Delias eucharis १३७९ प्रजातींची नोंद

करण्यात आलेली आहे.

Leptosia nina

Common Wanderer 65-80 mm

फलपाखरांना दात

सतात. त्याम्ळे ते आपल्या

लीकेसारख्या सोंडेद्वारे फुलातील

मकरंद(रस) शोषून घेतात.

व्हाईट ऑरेंज टिप White Orange Tip 54-56 mm

लार्ज साल्मन अरब

Large Salmon Arab

30-40 mm

पिवळा शेंदरटोक्या **Yellow Orange Tip** 50-55 mm

कॉमन अलबॅटॉस

Common Albatross Appias albina 60-75 mm

Butterflies From Lycaenidae Family लायसेनिडी कळातील फलपाखरे

5. Lycaenidae: This family of butterflies is also known as the gossamerwinged butterflies, and includes over 6,000 species worldwide. They are found in a variety of habitats, including forests, grasslands, and deserts. They are typically small, delicately brilliant metallic or iridescent coloured and adorned with intricate patterns. Many Lycaenidae butterflies have a symbiotic relationship with ants, as their larvae produce a substance that is attractive to ants, and in return the ants protect the larvae from predators.

५. लायसेनिडी: फलपाखरांच्या या कटंबाला गोसामर पंख असलेली फलपाखरे म्हणनही ओळखले जाते आणि जगभरात ६.०००पेक्षा जास्त प्रजातींचा समावेश आहे. ते जंगले. गवताळ प्रदेश आणि वाळवंटांसह विविध अधिवासांमध्ये आढळतात. ही फलपाखरे सामान्यत: लहान आणि नाजक चमकदार धातंसारखी किंवा इंद्रधनषी रंगाची असतात. त्यांचे पंख रंगीत आणि गुंतागुंतीच्या नमुन्यांसह सुशोभित केलेले असतात. अनेक Lycaenidae फुलपाखरांचा मुंग्यांशी सहजीवन संबंध असतो, कारण त्यांच्या अळ्या मंग्यांसाठी आकर्षक पदार्थ तयार करतात आणि त्या बदल्यात मंग्या त्यांच्या अळ्यांचे भक्षकांपासन संरक्षण करतात.

आफ्रीकन बाबल ब्ल

African Babul Blue

Azanus jesous

21-26 mm

जगातील सर्वांत

ब्राईट बाबुल ब्लु Bright Babul Blue 20-25 mm

Prosotas dubiosa

22-26 mm

लेझर ग्रास ब्ल

Lesser Grass Blue

Zizina otis

19-26 mm

होट्या फलपाखरांपैकी एक आहे खलामधन प्राप्त होणारे क्षार न फुलपाखरे मादीसोबतच्या समागमाचे वेळी तिच्या टेललेस लाईन ब्ल शरिरात सोडतात. Tailless Lineblue

टाईनी ग्रास ब्ल

कॉमन लाईन ब्लु **Common Lineblue** Prosotas nora

Dark Grass Blue 18-24 mm

ग्रास ज्वेल

Grass Jewel

Freveria trochylu:

15-22 mm

Indian Cupid Everes lacturnus 22-28 mm

Pea Blue mpides boeticus 24-36 mm

Small Cupid

22-28 mm

ॲगल्ड पियरो **Angled Pierrot** 26-32 mm

फर्गेट-मी-नॉट Forget-Me-Not Catochrysos strabo

Gram Blue Euchrysops cnejus 25-33 mm

डल बाबल ब्ल

Dull Babul Blue

Azanus uranus

20-25 mm

Common Pierrot 24-34 mm

फुलपाखरांना पाऊस

होत असते.

कवडी

विषारी फुलपाखरांच्या तुलनेत बिन विषारी फुलपाखरे जलद गतीने उडतात.

कॉमन सेरुलिअन

Common Cerulean

27-40 mm

25-35 mm

लार्ज ओकब्ल Large Oakblue 26-34 mm

Zebra Blue

Leptotes plinius

22-30 mm

. कवडी हे फुलपाखर

Wild Life Protection Act च्या

Slate Flash Rupala manea 33-38 mm

पिकॉक रॉयल

Peacock Royal

Tajuria cippus

31-45 mm

Common Silveline Spindasis vulcanus

Lime Blue 30-36 mm

पॉईंटेड सिलिएट ब्ल Pointed Ciliate Blue 24-29 mm

कॉमन रेड फ्लॅश Common Red Flash Rapala iarbus

कॉमन शॉट सिल्व्हर लाईन **Common Shot Silverline**

